

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ความรู้ และพฤติกรรมการรักษาสัตว์ 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผลการวิจัย
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมการรักษาสัตว์ 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความรู้ และพฤติกรรมการรักษาสัตว์ 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ และพฤติกรรมการรักษาสัตว์ 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ และสถาบันการศึกษา
3. เพื่อทราบปัญหา และข้อเสนอแนะในการรักษาสัตว์ 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาที่มีเพศ และสถาบันการศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีความรู้ และพฤติกรรมการรักษาสัตว์ 5 ที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ในจังหวัดมหาสารคาม ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 47,685 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง หาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Random Sampling) โดยการคำนวณทางสถิติ โดยวิธีการของ ทาโร ยามาเน่ ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้คือ 396.672 คน และในการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการกำหนดโควตา เพื่อการนำมาศึกษา ผู้วิจัยจึงปรับจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้เป็น 400 คน และได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควตา (Quota Sampling) โดยแต่ละสถาบัน นำมาศึกษาสถาบันละ 100 คน เท่ากัน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และสถาบันการศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม เป็นแบบสอบถามที่ให้เลือกเติมเครื่องหมายถูก ✓ หน้าข้อความที่เป็นจริง จำนวน 25 ข้อ และแบ่งคำถามออกเป็น 5 ส่วน ๆ ละ 5 ข้อ รวม 25 ข้อ โดยประเมินความรู้แต่ละส่วน ดังนี้

ตอบถูก 5 ข้อ ให้ 5 คะแนน

ตอบถูก 4 ข้อ ให้ 4 คะแนน

ตอบถูก 3 ข้อ ให้ 3 คะแนน

ตอบถูก 2 ข้อ ให้ 2 คะแนน

ตอบถูก 1 ข้อ ให้ 1 คะแนน

และผู้วิจัยได้นำคะแนนที่ได้เทียบเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ได้เป็น 5 ระดับ (รังสรรค์ สิงห์เลศ. 2551 : 186) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 มีค่าเท่ากับ มีความรู้มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 มีค่าเท่ากับ มีความรู้มาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 มีค่าเท่ากับ มีความรู้ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 มีค่าเท่ากับ มีความรู้น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 มีค่าเท่ากับ มีความรู้น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการวัดระดับพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม เป็นคำถามชนิดเลือกตอบตามสภาพความเป็นจริง ใช้ข้อความคำถาม 25 ข้อ เป็นคำถามเชิงประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ คือ ตั้งแต่บ่อยมากที่สุด จนถึง ไม่เคย ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ระดับพฤติกรรมรักษาศีล 5 โดยการวัดระดับพฤติกรรมรักษาศีล 5 แบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า ซึ่งกำหนดระดับพฤติกรรมรักษาศีล 5 เป็นเลขระดับคะแนน 5 ระดับ ของลิเคิร์ต แยกเป็น 5 ข้อ ดังนี้

1. ศีลข้อ 1 ไม่ฆ่าสัตว์
2. ศีลข้อ 2 ไม่ลักทรัพย์
3. ศีลข้อ 3 ไม่ประพฤตินอกใจ
4. ศีลข้อ 4 ไม่พูดเท็จ
5. ศีลข้อ 5 ไม่เสพของมึนเมา

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เขียนบันทึกเกี่ยวกับเบญจธรรม หรือความดีเด่น ๆ ทั่วไป ที่เคยปฏิบัติเป็นประจำ

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เขียนเสนอแนะปัญหา และข้อแนะนำเกี่ยวกับการรักษาศีล 5

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป บรรยายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติความถี่ และร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความรู้และพฤติกรรมรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ใช้ร้อยละ ตัวกลางเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบเปรียบเทียบระดับความรู้และพฤติกรรมรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ระหว่างเพศ (2 ตัวแปร) ใช้การทดสอบด้วย t -test (Independent Sample) การทดสอบเปรียบเทียบความรู้และพฤติกรรมรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ระหว่างสถาบันการศึกษา (มากกว่า 2 ตัวแปร) ใช้วิธีวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance) หากมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ แอล เอส ดี (LSD : Least significant difference) ประมวลผลความดีเด่น ๆ ที่เคยปฏิบัติเป็นประจำ ปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไป วิเคราะห์เนื้อหาและเรียงลำดับความถี่ในแต่ละประเด็น

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยระดับความรู้และพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาวิจัยความรู้ และพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา จำนวน 400 คน ดังนี้

1.1 เพศ พบว่า เพศชาย และเพศหญิง มีจำนวนเพศละ 200 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50.00

1.2 สถาบันการศึกษา พบว่า กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาทั้ง 4 สถาบัน และกำหนดโควตานำมาศึกษาสถาบันละ 100 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 25.00

2. ผลการศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีระดับความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ ศีลข้อ 5 ห้ามเสพของมีนเมา ระดับมาก 2 ข้อ คือ ศีลข้อ 4 ห้ามพูดเท็จ และศีลข้อ 2 ห้ามลักทรัพย์ และระดับปานกลาง 2 ข้อ คือ ศีลข้อ 3 ห้ามประพฤตินอกใจ และศีลข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์

3. ผลการศึกษาระดับพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีระดับพฤติกรรมการรักษาศีล 5 โดยรวมอยู่ในระดับ นาน ๆ ครั้ง จะล่วงละเมิด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับไม่เคย 3 ข้อ คือ ศีลข้อ 5 ไม่เสพของมีนเมา ศีลข้อ 2 ไม่ลักทรัพย์ และศีลข้อ 4 ไม่พูดเท็จ และระดับนาน ๆ ครั้ง 1 ข้อ คือ ศีลข้อ 3 ไม่ประพฤตินอกใจ และระดับบ่อย 1 ข้อ คือ ศีลข้อ 1 ไม่ฆ่าสัตว์

4. ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ระหว่างเพศ สถาบันการศึกษาของ นักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ได้ผลเปรียบเทียบ ดังนี้

4.1 เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ระหว่างกลุ่มเพศ ของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม พบว่าความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ของนักศึกษาระดับ ระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ระหว่างกลุ่มเพศ มีความแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (หรือไม่แตกต่างกัน)

4.2 เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ระหว่างกลุ่มสถาบันการศึกษา พบว่า ความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ระหว่างกลุ่มสถาบันการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ

นักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความรู้เกี่ยวกับศีล 5 แตกต่างจาก นักศึกษาสถาบันการพลศึกษามหาสารคาม และนักศึกษามหาวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม กล่าวคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคามมีความรู้เกี่ยวกับศีล 5 น้อยกว่านักศึกษานักศึกษาสถาบันการพลศึกษามหาสารคาม และนักศึกษามหาวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีความรู้เกี่ยวกับศีล 5 แตกต่างจากนักศึกษานักศึกษาสถาบันการพลศึกษามหาสารคาม และนักศึกษามหาวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม กล่าวคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีความรู้เกี่ยวกับศีล 5 น้อยกว่านักศึกษานักศึกษาสถาบันการพลศึกษามหาสารคาม และนักศึกษามหาวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

นักศึกษานักศึกษาสถาบันการพลศึกษามหาสารคาม มีความรู้เกี่ยวกับศีล 5 แตกต่างจากนักศึกษามหาวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม กล่าวคือ นักศึกษานักศึกษาสถาบันการพลศึกษา มหาสารคาม มีความรู้เกี่ยวกับศีล 5 น้อยกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

5. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ระหว่างเพศ และสถาบัน การศึกษา ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ได้ผลเปรียบเทียบ ดังนี้

5.1 เปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ระหว่างกลุ่มเพศ ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ระหว่างกลุ่มเพศ มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (หรือ ไม่แตกต่างกัน)

5.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ระหว่างกลุ่มสถาบันการศึกษา ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ระหว่างกลุ่มสถาบันการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ

นักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีพฤติกรรมรักษาศีล 5 แตกต่างจากนักศึกษามหาวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม กล่าวคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีพฤติกรรมรักษาศีล 5 น้อยกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 แตกต่างจากนักศึกษาศาสนาบ้านการพลศึกษามหาสารคาม และนักศึกษามหาวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม กล่าวคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 น้อยกว่านักศึกษาศาสนาบ้านการพลศึกษามหาสารคาม และนักศึกษามหาวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

นักศึกษาศาสนาบ้านการพลศึกษามหาสารคาม มีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 แตกต่างจากนักศึกษามหาวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม กล่าวคือ นักศึกษาศาสนาบ้านการพลศึกษามหาสารคาม มีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 น้อยกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลอื่น ๆ ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

6.1 ผลการวิเคราะห์ความดีเด่น ๆ ทั่วไป ที่เคยปฏิบัติเป็นประจำของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ได้คำตอบที่มีความหมายเหมือนกันคล้ายกัน หรือใกล้เคียงกัน แล้วจัดอยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน และเรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้ เมตตากรุณา มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กตัญญูกตเวที ภูน้ำที่ของตนเอง มีวินัย เคารพกฎ กติกา มารยาทของสังคม มีสติ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติด สุภาพอ่อนโยน พุดจาอ่อนหวาน ยับยั้งชั่งใจ ไม่ประพฤตินอกใจ ชื่อสัตย์สุจริต พยายามรักษาศีล

6.2 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไป ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

6.2.1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาทั่วไปเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ได้คำตอบที่มีความหมายเหมือนกันคล้ายกัน หรือใกล้เคียงกัน แล้วจัดอยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน และเรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้ ในบางครั้งจำเป็นต้องนำสัตว์มาเป็นอาหาร บางครั้งก็พูดเท็จบ้าง เพราะในบางเวลาบางเรื่องก็ไม่สมควรพูดเลยจำเป็นต้อง โกหก เพื่อไม่ให้ผู้ฟังเกิดความไม่สบายใจ ยังไม่เข้าใจหลักปฏิบัติหรือข้อมูลของศีล 5 ไม่ชัดเจน ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ไม่สม่ำเสมอ เพราะมีข้อจำกัดในด้านของเวลา ขาดความอดทน ขาดสติ

6.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ได้คำตอบที่มีความหมายเหมือนกัน คล้ายกัน หรือใกล้เคียงกัน แล้วจัดอยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน และเรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้ ควรมีการเผยแพร่หลักธรรมทางศาสนา ควรมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับ

ศีล 5 ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักษาศีล 5 อย่างสม่ำเสมอ ศีล 5 บางข้อควรมี รายละเอียดที่ลดหย่อนบ้าง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยความรู้และพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม ในครั้งนี้ มีประเด็นที่สำคัญควรแก่การนำอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ ศีลข้อ 5 ห้ามเสพของมึนเมา ระดับมาก 2 ข้อ คือ ศีลข้อ 4 ห้ามพูดเท็จ และศีลข้อ 2 ห้ามลักทรัพย์ และระดับปานกลาง 2 ข้อ คือ ศีลข้อ 3 ห้ามประพฤตินอกใจ และศีลข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ อาจเป็นไปได้ว่า นักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ได้รับการปลูกฝัง และเรียนรู้เกี่ยวกับศีลธรรมมาจากองค์กรต่างๆ ที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคมอยู่ในระดับมาก จนซึมซับเป็นสามัญสำนึก สามารถแยกแยะผิดถูกในเรื่องของศีลธรรมได้ถูกต้อง ซึ่งแสดงถึงความเป็นผู้ใฝ่ดี และตระหนักถึงความสำคัญของศีลธรรม เพราะศีลธรรมเป็นคุณธรรมพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรหม ยุกะเชื้อ (2541 : 106) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง พุทธศาสนากับปัญหาอาชญากรรมในสังคมไทยศึกษาความค่านึงเรื่องศีล 5 ของผู้กระทำความผิดในเรือนจำกลางคลองเปรม พบว่า ศีล 5 ในพระพุทธศาสนา เป็นศีลพื้นฐานของพระพุทธศาสนา การละเมิดศีล 5 นับได้ว่าเป็นทั้งความผิดในแง่ศีลธรรมและในแง่อาชญากรรม ในทัศนะของกฎหมาย และอาชญาวิทยา นอกจากนั้นพระพุทธศาสนายังมีความสอดคล้องกับหลักอาชญาวิทยา ที่ว่าอาชญากรรมมีสาเหตุจากบุคลิกภาพของบุคคล และปัจจัยอื่น ๆ ภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ศีล 5 เป็นปัจจัยส่งเสริมเศรษฐกิจและความสันติสุขของสังคม จึงจำเป็นที่บุคคลจะต้องเรียนรู้และพึงมี ฉะนั้นจึงทำให้ระดับความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก แต่บางคนความรู้เกี่ยวกับศีล 5 มาก อาจจะไม่ส่งผลให้พฤติกรรมการรักษาศีล 5 มากตามก็ได้ ซึ่งจะได้อภิปรายไว้ในผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรม การรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคามต่อไป

2. ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาใน จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง ถึงจะผิดศีล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับไม่เคย 3 ข้อ คือ ศีลข้อ 5 ไม่เสพของมีนเมา ศีลข้อ 2 ไม่ลักทรัพย์ และศีลข้อ 4 ไม่พูดเท็จ และระดับนาน ๆ ครั้ง 1 ข้อ คือ ศีลข้อ 3 ไม่ประพฤติดีกในกาม และระดับบ่อย 1 ข้อ คือ ศีลข้อ 1 ไม่ฆ่าสัตว์ อาจเป็นไปได้ว่า การที่นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับศีล 5 อยู่ในระดับมากเป็นปัจจัยสนับสนุนมีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 อยู่ในระดับ นาน ๆ ครั้ง ถึงจะผิดศีล เพราะเมื่อนักศึกษามีความรู้เรื่องศีล 5 มาก ก็ย่อมรู้ถึงโทษของการไม่ รักษาศีล 5 และรู้ถึงประโยชน์อันจะเกิดจากการรักษาศีล 5 ชัดเจน แล้วอาจจะปรับเปลี่ยน เจตคติ หรือมีทัศนคติที่ดีต่อการรักษาศีล 5 จึงยอมรับไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด เกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม (KAP) (สุรพงษ์ โสภนะเสถียร. 2533 : 118) ซึ่ง แนวคิดนี้ เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัว คือ ความรู้ (Knowledge) ทัศนคติ (Attitude) และการยอมรับปฏิบัติ (Practice) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเดชศักดิ์ ชีรบุญโญ (โพธิ์ชัย) (2543 : 177-178) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่องจริยศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมแก่นักเรียนตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงการจัดจริยศึกษาในสถานศึกษา เป้าหมายในด้านพฤติกรรม ไว้ว่า เมื่อนักเรียนนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณธรรม ได้ปรับปรุงบุคลิกภาพของตนตามความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าของคุณธรรมนั้น ได้รับการฝึกหัดอบรมให้ประพฤติปฏิบัติและพิจารณา ปฏิบัติฝังสรีรธา จนเป็นอุปนิสัยแล้ว พฤติกรรม ของบุคคลก็เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จะเป็นไปได้โดยด้วยความเคยชิน โดยการให้ความคิดความเข้าใจเรื่องคุณธรรมเป็นตัวควบคุม จนในที่สุดจะกลายเป็นวิถีแห่งการดำรงชีวิต ด้วย หนึ่ง ศีล 5 บางข้อ หรือบางส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมาย หากล่วงละเมิด หรือฝ่าฝืน นอกจากจะได้รับการเตือนจากสังคมแล้วจะต้องถูกลงโทษตามกฎหมายอีกด้วย และอาจเป็น เพราะว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในโลกศาสนา และแหล่งชุมชน ทำให้นักศึกษามีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมทางศาสนา จนอาจทำให้นักศึกษารู้สึกว่า ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของ ศาสนาด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว จึงทำให้ระดับพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับ อุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง ถึงจะผิดศีล แต่ก็มีศีลบางข้อ เช่น ศีล 5 ข้อที่ 5 ห้ามเสพของมีนเมา ซึ่งนักศึกษบางคนมีความรู้มาก แต่พฤติกรรมการรักษาอาจ ไม่มาก ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่ามีข้อจำกัดทางด้านสังคม เช่น เป็นไปเพื่อการสังสรรค์ ชัดใจ เพื่อนไม่ได้ หรือขาดความอดทน ไม่สามารถยับยั้งชั่งใจตัวเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย เกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะ ในการวิจัยครั้งนี้

3. ผลการวิจัยเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม ระหว่างกลุ่มเพศ กลุ่มสถาบันจากการวิจัย ได้ผลการศึกษาตาม ข้อ 3.1 – 3.2 ดังนี้

3.1 กลุ่มเพศ ผลการวิจัยเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ระหว่างกลุ่มเพศ ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ระหว่างกลุ่มเพศ ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษา ที่มีเพศ และสถาบันการศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีความรู้ และพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ที่แตกต่างกัน อาจเป็นไปได้ว่า ด้วยอายุ ประสบการณ์ การศึกษา ค่านิยม และบริบทต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบันเปิดกว้าง ให้โอกาสหรือให้สิทธิการเรียนรู้ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง เท่าเทียมกัน ดังนั้น ความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ระหว่างกลุ่มเพศ ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม จึงไม่แตกต่างกัน

3.2 กลุ่มสถาบันการศึกษา ผลการวิจัยเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ระหว่างกลุ่มสถาบันการศึกษา พบว่า ความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัด มหาสารคาม ระหว่างกลุ่มสถาบันการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 กล่าวคือ

นักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม และสถาบันการพลศึกษา มหาสารคาม มีความรู้เกี่ยวกับศีล 5 มากกว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า สถาบันการศึกษา ที่แตกต่างกัน จะมีความรู้ และพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ที่แตกต่างกัน อาจเป็นไปได้ว่า เพราะสภาพบุคคล สังคม และสิ่งแวดล้อมรอบสถาบันต่างกัน และแต่ละสถาบันการศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน เช่น วิทยาลัยศรีพยาบาลมหาสารคามเป็นสถาบัน การศึกษาแบบอยู่ประจำ ครูอาจารย์มีเวลาและมีโอกาสอบรมปลูกฝังศีลธรรมมากกว่า สถาบันอื่น ซึ่งอาจมีนักศึกษาพักอยู่หอพักข้างนอกสถาบันการศึกษา จึงทำให้นักศึกษามีระดับความรู้แตกต่างกัน ซึ่งในสังคมไทยถือว่าครู อาจารย์มีหน้าที่ชี้แนะสิ่งที่ดีให้กับศิษย์ และครูอาจารย์เปรียบเหมือนวิศวกรสังคม ฉะนั้นน่าจะมีการส่งเสริมการเรียนรู้ในเรื่องศีล 5 ให้มากยิ่งขึ้น เพราะศีล 5 เป็นสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นที่ทุกคนในสังคมควรจะได้รับปฏิบัติ ต่อกัน และเพื่อเป็นการรักษาและพัฒนาตัวเองให้ก้าวไปสู่ความเจริญด้วย

กล่าวโดยสรุปแล้ว การที่นักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม

ที่มีสถาบันการศึกษาต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ต่างกัน น่าจะเป็นเพราะโครงสร้างของ การจัดการเรียนการสอนในสถาบันเอง และสิ่งชั่วร้ายรอบสถาบัน รวมถึงความเอาใจใส่ต่อ พฤติกรรมทางด้านศีลธรรมของลูกศิษย์ของครูอาจารย์อีกด้วย จึงทำให้ความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ระหว่างกลุ่มสถาบันการศึกษา มีความ แตกต่างกัน

4. ผลการวิจัยเปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม ระหว่างกลุ่มเพศ กลุ่มสถาบันจากการวิจัยได้ผลการศึกษาดังข้อ 4.1 – 4.2 ดังนี้

4.1 กลุ่มเพศ ผลการวิจัยเปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ระหว่างกลุ่ม เพศ ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า พฤติกรรมการรักษา ศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ระหว่างกลุ่มเพศ ไม่มีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษาที่มีเพศ แตกต่างกัน จะมีความรู้ และพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ที่แตกต่างกัน อาจเป็นไปได้ว่า เนื่องจากความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ระหว่างกลุ่มเพศ ไม่มีความแตกต่างกัน และศีล 5 มีกรอบปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นที่เข้าใจและปฏิบัติร่วมกันของคนในสังคม โดยกว้าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543 : 5) ที่ว่าด้วยพฤติกรรมที่สามารถ ควบคุมและจัดระเบียบได้ และพฤติกรรมที่เกิดจากอิทธิพลของกลุ่ม ซึ่งเป็นพฤติกรรม ที่สามารถนำมาเป็นกรอบในการศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ได้ เนื่องจาก นักจิตวิทยา เชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์ส่วนใหญ่ จะประพฤติปฏิบัติตามแบบแผนของกฎระเบียบ หรือ วิธีการที่มีอยู่ในสังคม รวมทั้งวัฒนธรรมที่มีอยู่ในสังคมนั้น ๆ ซึ่งมนุษย์ย่อมเข้าใจในสถานภาพ และบทบาทตามที่กลุ่มสังคมคาดหวัง ศีล 5 ก็อยู่ในเป้าหมายเดียวกัน ดังนั้นจึงทำให้พฤติกรรม การรักษาศีล 5 ระหว่างกลุ่มเพศ ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

4.2 กลุ่มสถาบันการศึกษา ผลการวิจัยเปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ระหว่างกลุ่มสถาบันการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม ระหว่างกลุ่มสถาบันการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ นักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม และสถาบันการพลศึกษา มหาสารคาม มีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 มากกว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า สถาบัน การศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีความรู้ และพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ที่แตกต่างกัน อาจจะเป็นไป ได้ว่า ด้วยบริบทต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ระหว่างกลุ่ม สถาบันการศึกษา มีความแตกต่างกัน เช่น จำนวนนักศึกษา ความหลากหลายของนักศึกษาที่มา จากต่างจังหวัด กำลังทรัพย์ในการใช้จ่าย การเฝ้าระวังหรือการเอาใจใส่ของอาจารย์ที่มีต่อศิษย์ สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบที่ตั้งของสถานศึกษาที่มีสถานบริการต่าง ๆ ที่ขัดต่อหลักศีล 5 และการบริหารการปกครองที่แตกต่างกัน เช่น วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคามไม่มีสถานที่ บริการที่ส่งเสริมต่อการละเมิดศีล 5 อยู่แวดล้อมสถานศึกษา และมีการบริหารการปกครองแบบ โรงเรียนประจำ นักศึกษาสถาบันการพลศึกษาก็ไม่มีสถานบริการต่าง ๆ อยู่รอบสถาบัน และมี การส่งเสริมการกีฬาที่เด่นชัด จึงอาจทำให้นักศึกษาสนใจกีฬามากกว่าใส่ใจในอบายมุข ส่วน นักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น ด้วยมีสถานที่ตั้ง สถานศึกษาที่แวดล้อมด้วยสถานบริการต่าง ๆ และมีนักศึกษาพักอยู่หอพักนอกมหาวิทยาลัย เป็นจำนวนมาก อยู่ไกลหูไกลตาผู้ปกครองหรือครูอาจารย์ การมีเพื่อนที่ไม่ดี เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ อาจส่งผลมีอิทธิพลให้พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาใน จังหวัดมหาสารคามแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543 : 21-51) ที่ว่า ปัจจัยทางสังคมต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ เช่น ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ สื่อมวลชน สถาบันศาสนา และหน่วยสังคมอื่น ๆ เช่น องค์การปกครอง ท้องถิ่น กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น ตลอดจนสภาพทางสังคม และสิ่งแวดล้อมต่างๆ

อนึ่งแต่ละสถาบันอาจจะมีการส่งเสริมกิจกรรมที่สนับสนุนพฤติกรรมการรักษาศีล 5 หรือให้ความสำคัญกับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้พฤติกรรมการ รักษาศีล 5 ระหว่างกลุ่มสถาบันการศึกษามีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (พระมหากษัตริย์ภูมิ ปรีญณฺติโล. 2552 : 1) ที่ว่าด้วยแนวทาง การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ ให้เรียนวิชา ทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ การเน้นย้ำให้ครูอาจารย์และเพื่อนช่วยกระตุ้นความ ตระหนักต่อสังคมทั้งในและนอกวิชาเรียน ครูอาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อนเป็นตัวอย่างที่ดี การจัดโครงการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาจิตใจโดยตรง การสอดแทรกการพัฒนา

คุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในเนื้อหาและกระบวนการเรียนการสอนทุกวิชา จะช่วยให้เกิดการ พัฒนาจิตใจ

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลอื่น ๆ ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ได้ผลการศึกษาตามข้อ 5.1 – 5.2 ดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์ความดีเด่น ๆ ทั่วไป ที่เคยปฏิบัติเป็นประจำ

ผลการวิเคราะห์ความดีเด่น ๆ ทั่วไป ที่เคยปฏิบัติเป็นประจำของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ได้คำตอบที่มีความหมายเหมือนกัน คล้ายกัน หรือใกล้เคียงกัน แล้วจัดอยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน และเรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้ เมตตา กรุณา มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กตัญญู กตเวที รู้หน้าที่ของตนเอง มีวินัย เคารพกฎ กติกา มารยาทของสังคม มีสติ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติด สุภาพอ่อนโยน พุดจาอ่อนหวาน ขยันข่างใจ ไม่ประพฤติดีกในกาม ซื่อสัตย์สุจริต พยายามรักษาศีล แสดงให้เห็นว่า นอกจากนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม จะมีความรู้และพฤติกรรมการรักษา ศีล 5 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากแล้ว ยังมีคุณธรรมอื่น ๆ อยู่ด้วย โดยเฉพาะเบญจธรรม (ธรรม 5) ซึ่งย่อมนับเป็นปัจจัยสนับสนุนการรักษาศีล 5 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักวิจัย ของสถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ (2540 :15) เรื่อง การสำรวจความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติ ธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาของเยาวชนไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า “การที่มีความรู้ศีล 5 มากแต่มีธรรม 5 น้อย ถือว่าเป็นการบกพร่อง เป็นการไม่เกื้อกูล ให้เยาวชนได้ปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนาเบื้องต้นได้อย่างเหมาะสม อันเป็นอุปสรรค ต่อการปฏิบัติตามศีล 5 เพราะทำให้ต้องฝืนใจ...”

5.2 ผลการวิเคราะห์ปัญหา และข้อเสนอแนะทั่วไป

5.2.1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาทั่วไป เกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมการรักษา ศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ได้คำตอบที่มีความหมายเหมือนกัน คล้ายกัน หรือใกล้เคียงกัน แล้วจัดอยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน และเรียงลำดับค่าความถี่จากมากไป น้อย ดังนี้ ในบางครั้งจำเป็นต้องนำสัตว์มาเป็นอาหาร บางครั้งก็พูดเท็จบ้าง เพราะในบาง เวลาบางเรื่องก็ไม่สมควรพูดเลยจำเป็นต้องโกหก เพื่อไม่ให้ผู้ฟังเกิดความไม่สบายใจ ยังไม่ เข้าใจหลักปฏิบัติหรือข้อมูลของศีล 5 ไม่ชัดเจน ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ไม่สม่ำเสมอ เพราะ มีข้อจำกัดในด้านของเวลา ขาดความอดทน ขาดสติ แสดงว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ ยังให้

ความสำคัญกับการรักษาศีล 5 แต่ไม่สามารถจะปฏิบัติให้สมบูรณ์ได้ เพราะความจำเป็นในการดำรงชีวิต และยังขาดความเข้าใจในการรักษาศีล 5 เพราะคิดว่ายากเกินไป จึงไม่รักษาศีล ดังนั้น ควรส่งเสริมให้นักศึกษามีการปฏิบัติธรรมและรักษาศีล มากขึ้น เช่น จัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้มีโอกาสรักษาศีล ควรแนะนำให้ประโยชน์และคุณค่าแห่งการมีศีลธรรมตั้งแต่เยาว์วัย ควรสอนศีลธรรมตั้งแต่ระดับประถมศึกษา โดยเสนอวิธีการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามศีล 5 ให้มากขึ้น ได้แก่ การส่งเสริมให้มีการเข้าค่ายคุณธรรม หรือค่ายพุทธบุตร ส่งเสริมให้ทุกคนมีธรรมะ เช่น หิริ (ความละอายแก่ใจ) โอตตัปปะ (ความเกรงกลัวต่อบาป) จะทำให้มีการปฏิบัติตามศีล 5 มากขึ้น เบญจธรรมและพรหมวิหาร 4 จะช่วยสนับสนุนให้ปฏิบัติตามศีล 5 และช่วยให้มีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ ทั้งนี้ ผู้ให้การอบรมแนะนำจะต้องใช้วิธี พูดให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น และเย็นให้สัมผัส ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรทางสังคม คือ บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) และชุมชน และพระสงฆ์ควรปรับปรุงวิธีการสอนให้นักศึกษาเห็นว่า ศีล 5 ไม่ใช่เป็นเรื่องของศาสนาเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของความจำเป็นในการดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้ มากกว่าจะหวังผลในโลกหน้าหรือชาติหน้า

5.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะทั่วไป เกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรม การรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ได้คำตอบที่มีความหมายเหมือนกัน คล้ายกัน หรือใกล้เคียงกัน แล้วจัดอยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน และเรียงลำดับค่าความถี่ จากมากไปน้อย ดังนี้ ควรมีการเผยแพร่หลักธรรมทางศาสนา ควรมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับ ศีล 5 ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักษาศีล 5 อย่างสม่ำเสมอ ศีล 5 บางข้อ ควรมี รายละเอียดที่ลดหย่อนบ้าง แสดงว่า นักศึกษายังให้ความสนใจกับการรักษาศีล 5 อยู่มาก ดังนั้น ทั้งบุคคลและองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการส่งเสริมให้นักศึกษามีการปฏิบัติธรรม และรักษาศีลมากขึ้น ไม่ว่าจะสถาบันการศึกษา หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ของรัฐ คณะสงฆ์ วัดต่าง ๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบาย ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติธรรม และรักษาศีลกันมากขึ้น อย่างเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยเฉพาะ การรักษาศีล 5 ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะลดปัญหาอาชญากรรม ความรุนแรง และอบายมุขให้ลดน้อยลง ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้นักศึกษาและ ประชาชนได้ปฏิบัติธรรมและรักษาศีลมากขึ้น ให้เข้าใจในเรื่องของศีลและทราบถึงโทษของการล่วงละเมิดศีล ส่งเสริมให้มีการเข้าค่ายคุณธรรมหรือค่ายพุทธบุตร เอาจริงและเข้มงวดกับการจัดระเบียบสังคม ปราบปรามอบายมุขทุกรูปแบบ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม และควรสอนศีลธรรม ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสรักษาศีล 5 ไม่ส่งเสริมให้มีการขายสุรา ในสถานที่ที่เด็กและเยาวชน

เข้าไปใช้บริการ ไม่ส่งเสริมอบายมุขทุกรูปแบบ และส่งเสริมให้คนมีอาชีพสุจริตทำ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ในการวิจัยความรู้และพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อสังเกตที่จะได้นำเสนอให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ อันอาจเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา และประชาชนทั่วไป ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักษาศีล 5 ดังนี้

1.1 ความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ ศีลข้อ 5 ห้ามเสพของมึนเมา ระดับมาก 2 ข้อ คือ ศีลข้อ 4 ห้ามพูดเท็จ และศีลข้อ 2 ห้ามลักทรัพย์ และระดับปานกลาง 2 ข้อ คือ ศีลข้อ 3 ห้ามประพฤตินอกใจ และศีลข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ ผลการวิจัยพบว่า ศีลข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ และศีลข้อ 3 ห้ามประพฤตินอกใจ นักศึกษายังมีความรู้ที่อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่า นักศึกษามีความรู้เรื่องศีล 5 ยังไม่ครบถ้วนชัดเจน ดังนั้น ควรส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้และเข้าใจในเรื่องของศีล 5 โดยเฉพาะศีลข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ และศีลข้อ 3 ห้ามประพฤตินอกใจ ควรอบรมให้ลึกกลงไปในรายละเอียดที่ชัดเจนและครอบคลุมว่าการประพฤตินอกใจข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ และศีลข้อ 3 ห้ามประพฤตินอกใจ ได้แก่ กรณีใดบ้าง ควรชี้แนะให้ทราบถึงโทษของการล่วงละเมิดศีล 5 และควรแนะนำให้เห็นประโยชน์และคุณค่าแห่งการมีศีลธรรมให้มากกว่านี้

1.2 พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง ถึงจะผิดศีล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับไม่เคย 3 ข้อ คือ ศีลข้อ 5 ไม่เสพของมึนเมา ศีลข้อ 2 ไม่ลักทรัพย์ และศีลข้อ 4 ไม่พูดเท็จ และระดับนาน ๆ ครั้ง 1 ข้อ คือ ศีลข้อ 3 ไม่ประพฤตินอกใจ และระดับบ่อย 1 ข้อ คือ ศีลข้อ 1 ไม่ฆ่าสัตว์ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ถึงแม้โดยภาพรวมระดับพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม จะอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จะเห็นว่า ศีลข้อ 1 ไม่ฆ่าสัตว์ นักศึกษายังล่วงละเมิดอยู่ในระดับบ่อย และศีลข้อ 3 ไม่ประพฤตินอกใจ นักศึกษายังล่วงละเมิดอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง แสดงว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้น ควรส่งเสริมให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาศีล โดยเฉพาะศีลข้อ 1 ไม่ฆ่าสัตว์ และศีลข้อ 3 ไม่ประพฤตินอกใจ

กาม และควรให้การอบรมลึกกลงไปในรายละเอียดที่ชัดเจนและครอบคลุมว่าการประพฤติผิดศีลข้อ 1 ไม่น่าสัสต์ และศีลข้อ 3 ไม่ประพฤติผิดในกาม ได้แก่กรณีใดบ้าง และควรหลีกเลี่ยงอย่างไร

1.3 ความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มเพศ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งเพศชายและเพศหญิง ต่างก็มีความรู้เกี่ยวกับศีล 5 อยู่ในระดับมาก แสดงว่า นักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างก็ให้ความสนใจในความรู้เกี่ยวกับศีล 5 และชี้ให้เห็นว่า องค์กรที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคมต่าง ๆ ให้ความสำคัญระหว่างเพศชายกับเพศหญิงเท่าเทียมกัน และยังชี้ให้เห็นว่าสังคมไทยยังให้ความสำคัญกับเรื่องศีลอยู่มาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอุบล กตปุญโญ (วงษ์ล้อม) (2537 : 118) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทย สรุปไว้ว่า ศีล เป็นหลักความประพฤติชอบทางกาย วาจาและการเลี้ยงชีพสุจริตโดยเจตนา เป็นเครื่องประพฤติดวงเวียนจากทุจริต เพื่ออบรมจิตใจให้ตั้งอยู่ในกุศลธรรมทั้งหลาย การฝึกอบรมตนในทางที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกายกับใจ ศีลเมื่อประพฤติตรงตามหลักการแล้ว สภาพจิตใจจะเป็นอิสระจากกิเลสตัณหา คุณธรรมที่มีฐานมาจากศีลย่อมมีคุณค่าที่รักษาส่งเสริมคุณภาพของจิตใจ ซึ่งจากสรุปผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผู้ปฏิบัติจะประพฤติได้ถูกต้องก็ต่อเมื่อ มีความเข้าใจในระบบและเหตุผลที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐาน ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรปลูกฝังนักศึกษาให้มีศีลด้วยการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ให้มีสภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี และให้การสั่งสอนที่ถูกต้อง

1.4 ความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มสถาบันการศึกษา พบว่า นักศึกษาพยาบาลศรีมหาสารคาม และนักศึกษาสถาบันการพลศึกษามหาสารคาม มีความรู้เกี่ยวกับศีล 5 มากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับศีล 5 และสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับศีล 5 มากขึ้นกว่านี้

1.5 พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มเพศ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งเพศชายและเพศหญิง ต่างก็มีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 อยู่ในระดับมาก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้ และจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการรักษาศีล 5 อย่างสม่ำเสมอ เพราะศีล 5 มีความสำคัญอยู่ที่ใจ

และใจก็เปรียบเสมือนน้ำ มีปกติไหลลงสู่ที่ต่ำเสมอ เพราะฉะนั้น จะต้องมีการรักษาใจไว้ให้ดี อย่าให้ไหลไปกับสิ่งชั่วร้ายและล่อใจต่าง ๆ ซึ่งมีมากในสังคมปัจจุบัน

1.6 พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัด

มหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มสถาบันการศึกษา พบว่า นักศึกษาพยาบาลศรีมหาสารคาม และนักศึกษาสถาบันการพลศึกษามหาสารคาม มีความรู้เกี่ยวกับศีล 5 มากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งจากการวิจัยชี้ให้เห็นว่าความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ของนักศึกษาที่มีสถาบันการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีผลทำให้พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาแต่ละสถาบันแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับศีล 5 และส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับศีล 5 มากยิ่งขึ้น โดยให้เรียนวิชาทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์เพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาจิตใจ การเน้นย้ำให้ครูอาจารย์และเพื่อนช่วยกระตุ้นนักศึกษาให้มีความตระหนักถึงคุณค่าของศีล 5 ที่มีต่อสังคม ทั้งในและนอกวิชาเรียน ครูอาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อนเป็นตัวอย่างที่ดี การจัด โครงการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาจิตใจโดยตรง การสอดแทรกการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในเนื้อหาและกระบวนการเรียนการสอนทุกวิชา และครูอาจารย์ควรเอาใจใส่ในพฤติกรรมทางคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา ด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครูอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาเรื่องความรู้และพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม โดยเปรียบเทียบความรู้และพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศและสถาบันการศึกษา ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาวิจัย ดังนี้

2.1 ศึกษาเรื่องความรู้และพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อจะได้ทราบถึงพัฒนาการการรักษาศีล 5 ว่าเป็นอย่างไร

2.2 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้และพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของ นักเรียนและนักศึกษาในจังหวัดมหาสารคามทั้ง 3 ระดับ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ว่ามีอะไรบ้าง แตกต่างกันหรือไม่